

הלכות שבת סימן שע ששא

הגה (נז) ונאפלו אם האורחים רבים ובעל-הבית אחד. ודוקא כדאיפא בעל-הבית אחד *קבוע דאז האורחים בטלים לגבה, (נח) אכל אורחים ביחד (יב) [יא] (נט) *אוסרים (ס) זה על זה (סא) מיד (תה) סימן עו מגמרא דף טו. וצ"ל לקמן סוף סימן ששא. (ואינו יהודי המתארת, ע"ל לקמן סימן שפד):

ששא כשאחד מבני חצר נפרד משם או מת, וכו' ו' סעיפים:

א משנה ערוכי פ"ז א (א) א אחד מבני חצרו (ב) *שהגיה ביתו והלך וישבת בחצר אחרת, אפלו היתה סמוכה לחצרו,

באר היטב

ק"ן שלב ב"ד מתנה על כל שיתוספו דיורים, כמ"ש סימן שסו סעיף ט, ט"ז, ע"ש: (יא) אוסרים זה על זה. ודוקא שיש לכל אחד חדר מיוחד לאכילה כמ"ש סי"ג. ואם הוא במקום אינם יהודים, צריכים לשכר רשותו, ע"ל סוף סימן שפב וסוף סימן ששא, מ"א:

מתנה על הנאפלים, ע"ש. ומ"ש המג"א ואם הוא במקום א"י, ע"ל ב"ד אפרים מ"ש נהו. וצ"ל לקמן סימן ששא שם כתבתי תשובת פמ"א ח"ג:

משנה ברורה

בזה, וכמו לענין עפ"י ס"מ (46) בסימן שפד סעיף א, ע"ל שם: (נז) ונאפלו אם האורחים רבים וכו'. נמי בטלים לגבי בעל-הבית ונעשים כאנשי-ביתו: (נח) אכל אורחים ביחד. רוצה לומר, שלא היו שם רק אורחים בחצר, ומיני בישוש לכל אחד חדר מיוחד לאכילה, כמו שכתב סעיף ג: (נט) אוסרים וכו'. דכ"ן דליקא כאן קבוע שיהיו נטפלים לגבהה⁴⁶, הו"ב כשא"ר בעל-ביתים. (ל) ומיני בשאוו חצר הנה חצר יחיד, אכל בשנתארתו בעיר ויש שם עוד חצרות של ישראל וקערי עשויה בתקון מבוואת בדין, כטילי הני אורחים לגבי שא"ר בעל-ביתים קבועים שקערי, (לס) דעיר שעשויה בתקון מבוואת בדין, היא חשוכה פלה כחצר אחרת, וכנ"ל: (ס) זה על זה. ואם הוא (ל) במקום עכו"ם, צריכים לשכר גם רשותו⁴⁷ [מ"א]: (סא) מיד. הניגו אפלו אם שקבתו רק שבת אחרת [אחרונים]:

א (א) אחד מבני חצרו וכו'. והשעם, דידה בלא בעלים לא שמה דינה, ואינה אוסרת בחצרה) אף שלא נתנה חלק בערוב: (ב) שהגיה ביתו והלך וכו'. מיני (ב) שהלך עם כל בני-ביתו משם, (ג) ומבעוד יום. (ג) ויש מקל"ן אפלו כשהלך בשבת⁴⁸, (ד) אם לא

התוספות שם) לשכר מנוה, ונאפלו הכי אוסרים זה על זה, אכן בנשמת-אדם לא כתב כן, וצריך עיון עליו מסוגיא זו. וצ"ל בבאר הגר"א שכתב מקור לדין זה מסימן שסו סעיף ב מדין ספינה ואהלים, ולפי זה אפשר לקום דינא דנשמת-אדם:

* שהגיה ביתו והלך וכו'. ע"ל משנה ברורה מה שכתבנו דמיני שהלך מבעוד יום, כן כתב השו"ר, ואף דכתב הפג"ח אב"הם דהטור לאו דוקא קאמר, שהוא הדין אם הלך בשבת כשהסית דעתו שלא לחזור היום, והביא ראיה לדבריו ממה דפסקינו בסעיף ד גבי מת בשבת ולא ערב היא דלא פא הירוש בשבת לדור שם דמיר, הנה גם שם אין הדין מספס, דהרשב"א והריטב"א חולקין על זה, וכבר נמו שם הגר"א ז"ל על זה וכמו שהבאנו לקמן בבאר הלכה, ונאפלו אם ננטק שם פדעת הטור ולשולחן-ערוך להקל גם ב"ן אין ראיה לענינו, ע"ל בספר בית-מאיר שחלק בפשיטות, דבזה כיון שהוא חי וכל שעתו יבדו לחזר לא שיהי פלל סתמא דרבי יוסי שקבר הסיע מלבו, דנה לא שיהי אלא בהולך לשבת קודם שקדש היום, וכן כתב רש"י ב"ר מו בהדיא דמיני מבעוד יום, וכן בספר גאון-יעקב דעתו דהטור דוקא קאמר 'מבעוד יום', דכתב עוד טעם נכון לחלק, דלא דמי לסעיף ד דמיני בשבת, דהקבא שהוא חי ונתנה בו ביתה לאחר שקדש היום לא נעקרה דירתו מכאן כמה שהלך במקצת היום הנשאר לשבת במקום אחר, וכן הרשב"א והריטב"א כתבו בהדיא בענינו דמיני דוקא מבעוד יום. ואף ויש לחות דמהם אין ראיה, דהם מחמירין גם ב"ן כשהיא דסעיף ד, מפל מקום כיון דמצינו לשלשה מהראשונים נרש"י ורשב"א וריטב"א שכתבו בהדיא דמיני דוקא מבעוד יום, מסתברא דאין להקל כשהלך בשבת. והנה דאיתי בלא אכילה רבה שקבת לחלק, דהטור מיני בסתמא ולק"ן נקט 'מבעוד יום', אכל אם בהדיא הסיח מלבו שלא לחזר בשבת, מהני אפלו בשבת. והנה בקאמת אצל בתו סתמא, הני לה פאלו אצל אחר הסיח דעתו בהדיא, כמבאר בפוסקים, ונאפלו הכי כתב הטור 'מבעוד יום'; גם מה שקבת דכהא יגווא אימת בעבודת-הקדש, אין שם שום חזקה לזה, דמה שקבת בשער ד אורח ג דאם הסיח דעתו מלבו בהדיא מהני אפלו אצל בנו ואחר, מיני שהלך מבעוד יום, ותדע, דהא הוא פוסק אחר-כך באת ג גבי מת בשבת ולא ערב,

שער הציון

(ל) כן משמע בתרומת-הדשן סימן עו, ומבאר בסימן ששא סעיף ב, ע"ל שם: (ל) שם לענין מקח חומה, והוא הדין כשעשויה בתקון בדין. נדע, דכתיב-אדם מסתפק דאפשר אפלו בעיר שלא נתקנה בערובין בדין, גם כן אמרינן דהני אורחים בטילי לגבי אנשי העיר הקבועים אינם אוסרים על זה זה לטלטל בחצר שמתאכסנים. ולעניית דעמי מסתברא להחמיר בזה, דכלי האי לא אמרינן דבטילי לגביהו אחרי שתצורת-העיר אינם שכינים זה לזה ככל דהלא אסורים לטלטל בעיר, א"ס מני עדיף זה מחצר יחיד: (לו) ולא אמרינן בזה דיהיו נטפלין לעפ"י ס"מ⁴⁸ הדר באותו חצר ויחשבו פאורחין, כמו דאמרינן דנטפלין לבעל-הבית ישראל הקבוע; אף אם הם מתאכסנים בפונדק של עכו"ם [אף שיש לכל אחד חדר כפני עצמו], כתב ה"ד אפרים דבזה בנודאי נטפלים להעפ"י⁴⁹ ואין צריכין לשכר מנוה רשות, וגם אין אוסרין על זה זה. ובפרי"מ גמדים כתב דגם בפונדק של עכו"ם אוסרים זה על זה וגם צריכים לשכר הרשות; וטעמו, דלענין עפ"י ס"מ לא אמרינן דאורחים בטלין לגבה, וכן מוכח בתשובת רמ"א סימן כח, ע"ל שם, ור"ת היד-אפרים מסימן שפב שכתב, דשכרו וליקטו שאני, וכן ממה שכתבי המגן-אברהם מסוף סימן שפב בדין תספינה מוכח דטבירא לה כפרי"מ גמדים: (מ) הגר"א ופשוט: (נ) ע"ל בבאר הגולה הלכה ששן דעת הרבה ראשונים: (ג) מגן אברהם ועוד אינה אחרונים: (ז) דכתור בשבת גם להפג"ח אב"הם אסור, כמו שכתב להדיא:

[יא] אוסרים. עכ"ט. וצ"ל משוכות ב"ח הדולות בשם תשובת הגאון מו"ה יושע ז"ל שבי ג"כ שצריך ערב עם האורחים ושכירות מן הא"י. וצ"ל קמ"א דלהש"ע ס"ס ש"ע ז"ל הך דה' תביות שקבתו הניו שלישים יום [וע"ל באה"ע שפמה על הכ"י דהגלה דאורח שקבתו חדר אוסר על הכע"כ, ע"ש], וקם מבאר בטעם הכ"ח שפמה על הגאון מהר"י שהצריך שיערבו גם האורחים ע"פ מ"ש סימן שטו שלב ב"ד מתנה על הנאפלים, ע"ש. ומ"ש המג"א ואם הוא במקום א"י, ע"ל ב"ד אפרים מ"ש נהו. וצ"ל לקמן סימן ששא שם כתבתי תשובת פמ"א ח"ג:

באר הגולה

המורכב, דאף דהאורח אינו אוסר על בני החצר, אכל בני החצר שפיר אוסרים על האורח שלא יציא מביתו לחצר אם לא ערב עמהם ויהיו כשיש לו חדר בפני עצמו], אכן כמה אחרונים תמהו על דבריו, וכן כתב הבית-מאיר שאין לזו מפסק השלחן-ערוך: * קבוע. ע"ל בתרומת-הדשן, ומוכח שם דאפלו האורחים מתארחים בתים שאינם שכינים להאי בעל-הבית קבוע שיש-שם אלא לאדם אחר שאינו דר שם, כיון נכרי או ישראל, אפלו הכי אמרינן דהאורחים נטפלין לגבי בעל-הבית⁴⁹ שדר בחצר בקביעות ואינו אוסר עליו, וכן כתב הגר"ז, נדע, דכמו דאמרינן דכשהוא דר בבית אחד שקבתו הוא נטפל ליתר הבתים ואינו אוסר עליהם לטלטולי בחצר, כמורכב אם שבת האורח באינה חצר ואף שקבאותו חצר אין דר שום בעל-הבית] והעיר עשויה בתקון מבוואת בדין, הוא נטפל לחצרות אחרות שיש שם בעל-ביתים קבועים ואינו אוסר לטלטל בהן כחובות העיר, דהעיר שעשויה בתקון כדון חשיבא פלה כחצר אחרת וכן מוכח בתרומת-הדשן סימן עו, ומוכח לקמן בסימן ששא סעיף ב: * אוסרים זה על זה מיד. ודין זה הוציא הרמ"א בדרכי-משה סימן שפב מסוגיא דף סה עמוד ב

בעקבא דריש לקיש וכו' אקלעו לההוא פונדק וכו', ועל-פי מה שכתבו התוספות ב"ר יו דבור המתחיל 'דאקלעו', ע"ל שם. ויפי זה מה שמע' דאף בלא שכירות אלא בתורת אורח בלבד וצ"ל לסלוקי, כהתייא עבדא, דבעל-הבית לא היה פלל בביתו ונגם אין שום אחד מאנשי-ביתו, כמו שכתבו התוספות שם) לשכר מנוה, ונאפלו הכי אוסרים זה על זה, אכן בנשמת-אדם לא כתב כן, וצריך עיון עליו מסוגיא זו. וצ"ל בבאר הגר"א שכתב מקור לדין זה מסימן שסו סעיף ב מדין ספינה ואהלים, ולפי זה אפשר לקום דינא דנשמת-אדם:

* שהגיה ביתו והלך וכו'. ע"ל משנה ברורה מה שכתבנו דמיני שהלך מבעוד יום, כן כתב השו"ר, ואף דכתב הפג"ח אב"הם דהטור לאו דוקא קאמר, שהוא הדין אם הלך בשבת כשהסית דעתו שלא לחזור היום, והביא ראיה לדבריו ממה דפסקינו בסעיף ד גבי מת בשבת ולא ערב היא דלא פא הירוש בשבת לדור שם דמיר, הנה גם שם אין הדין מספס, דהרשב"א והריטב"א חולקין על זה, וכבר נמו שם הגר"א ז"ל על זה וכמו שהבאנו לקמן בבאר הלכה, ונאפלו אם ננטק שם פדעת הטור ולשולחן-ערוך להקל גם ב"ן אין ראיה לענינו, ע"ל בספר בית-מאיר שחלק בפשיטות, דבזה כיון שהוא חי וכל שעתו יבדו לחזר לא שיהי פלל סתמא דרבי יוסי שקבר הסיע מלבו, דנה לא שיהי אלא בהולך לשבת קודם שקדש היום, וכן כתב רש"י ב"ר מו בהדיא דמיני מבעוד יום, וכן בספר גאון-יעקב דעתו דהטור דוקא קאמר 'מבעוד יום', דכתב עוד טעם נכון לחלק, דלא דמי לסעיף ד דמיני בשבת, דהקבא שהוא חי ונתנה בו ביתה לאחר שקדש היום לא נעקרה דירתו מכאן כמה שהלך במקצת היום הנשאר לשבת במקום אחר, וכן הרשב"א והריטב"א כתבו בהדיא בענינו דמיני דוקא מבעוד יום. ואף ויש לחות דמהם אין ראיה, דהם מחמירין גם ב"ן כשהיא דסעיף ד, מפל מקום כיון דמצינו לשלשה מהראשונים נרש"י ורשב"א וריטב"א שכתבו בהדיא דמיני דוקא מבעוד יום, מסתברא דאין להקל כשהלך בשבת. והנה דאיתי בלא אכילה רבה שקבת לחלק, דהטור מיני בסתמא ולק"ן נקט 'מבעוד יום', אכל אם בהדיא הסיח מלבו שלא לחזר בשבת, מהני אפלו בשבת. והנה בקאמת אצל בתו סתמא, הני לה פאלו אצל אחר הסיח דעתו בהדיא, כמבאר בפוסקים, ונאפלו הכי כתב הטור 'מבעוד יום'; גם מה שקבת דכהא יגווא אימת בעבודת-הקדש, אין שם שום חזקה לזה, דמה שקבת בשער ד אורח ג דאם הסיח דעתו מלבו בהדיא מהני אפלו אצל בנו ואחר, מיני שהלך מבעוד יום, ותדע, דהא הוא פוסק אחר-כך באת ג גבי מת בשבת ולא ערב,

הַלְבוּת שֶׁת סִימָן שֶׁע שְׁעָא

ביאורים ומוספים

ידור שם, אלא כל שדר שם איזה ישראל בקביעות הריהו טפל ויכמו לענין עפ"י 45.

[משנ"ב ס"ק ו]

ויכמו לענין עפ"י 45.

45) וסברת הדעה הראשונה, ביאר הבית מאיר (ס"ח ד"ה אמנם) שיש לחלק בין נכרי, שהטעם שהצריכו חכמים לשכור ממנו את רשותו הוא כדי שלא ילמד ממעשיו, וטעם זה הרי שייך גם ברגיל לבוא, ולכן צריך לשכור ממנו רשותו, לבין אורח ישראל שצריך קביעות דירה כדי שיחשב כבן החצר, וכל שאינו דר שלושים יום ברציפות לא נחשב שקבע שם את דירתו אף שרגיל לבוא, ולכן אינו אוסר על בני החצר.

[משנ"ב ס"ק וט]

דְּבִינָן דְּלִיקָא פְּאָן קְבוּעַ שְׁהִיָּו נְטָפְלִים לְגַבְהָהּ 46.

46) ואם בעל הבית קבוע בבית שבחצר רק לאכילה ואינו ישן שם, כתב בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' קמ אות טו) שמקום אכילתו הוא עיקר דירתו והאורחים נטפלים אליו, וכשם שלענין לאסור על בני החצר פסק השו"ע לעיל (ס"ה) שמקום האכילה הוא העיקר.

[משנ"ב ס"ק ט]

צְרִיכִים לְשַׁכֵּר גַּם לְשִׁתוֹ 47.

47) ובזמנינו, כתב בשו"ת גינת ורדים (כלל ג סי' כב) שיש מקום להקל בשכירות אפילו מני שגר בקביעות עם הנכרים, שהרי כל תקנת שכירות נקבעה כדי שהישראלים לא ידורו עם הנכרים, ובזמנים אלו שאנו מעורבים עם הנכרים וכל פרנסתנו מהם ואין לנו נחלת שדה וכרם, והלואי כשנתערב ביניהם נמצא קצת חן בעיניהם והלואי נשיג פרנסתנו בצמצום, ונמצאת אומר שגזירת חכמים מרופה ורפופה בידינו, ואם כן הוא הדין באורחים יש מקום להקל בלי שכירות, ומ"מ למעשה לא מלאו לבו להקל. וראה גם בשו"ת בשמים ראש (סי' קצה) שכתב, שיש מקום להקל בזה מהטעמים הנ"ל. אמנם מסתימת כל הפוסקים נראה שאין חילוק בין זמנינו לזמן הגמרא, ופשוט שאין להקל בזה. וראה מה שכתבו בזה בשו"ת תורת נתנאל (סי' לג) ובבית מאיר (סוף סי' שפב).

[שעה"צ ס"ק לו]

וְאִינְיָ אִמְרִינָן קְוָה דְּיִהְיִי נְטָפְלִין לְעַפְיָם 48.

48) וכן דעת החזו"א (אור"ח סי' צ ס"ק לד), שהישראלים אינם נטפלים לנכרי, וצריך לשכור ממנו את רשותו ולערב ביניהם. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' נה), אלא שכתב שבשעת הדחק יש לסמוך על מה שכתב בשו"ת חיים שאל (ח"ב סי' כב) שאורחים ישראלים בטלים בעל הבית נכרי, וכן בקצושי"ע (סי' צד ס"יד) השהו את המתארח אצל בעל הבית נכרי למתארח אצל בעל הבית ישראל. ובשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' קמא) האריך להוכיח, שישאלים הדרים אצל נכרי בשכירות אוסרים ואינם בטלים לבניו, אבל כשמתאכסנים אצלו בשאלה אינם אוסרים, משום שנחשבים אורחים בבית הנכרי.

[ביה"ל ד"ה קבוע]

דְּהִאֲוִרְחִים נְטָפְלִין לְגַבֵּי בְּעַל־הַבַּיִת 49.

49) ולפי דברי הביה"ל כאן לענין אורח, שאין צריך שדוקא בעל הבית שלו יהא דר שם, אלא כל שדר שם איזה ישראל בקביעות הרי הוא נטפל אליו שם, כתב הגר"י קופשיץ (מכתבים) שלדעת הגר"א המובא בביה"ל לעיל (ס"ג ד"ה אינם) שדיר שאפשר לסלקו נדון לעולם כאורח, אין צריך דוקא שבעל הבית שיכול לסלקו

סִימָן שְׁעָא

כְּשֶׁאֶחָד מִבְּנֵי חֲצַר נִפְרַד מִשָּׁם אִו מַת

[שו"ע ס"א]

אָחָד מִבְּנֵי חֲצַר 1.

1) הקדמה

בגמרא (ערוכין פו, א) מצינו מחלוקת תנאים לגבי חצר שיש בה בתים וצריך לערב בה כדי להתיר טלטול מזהבתים לחצר או להיפך, ואחד מבני החצר הלך לשבות בעיר אחרת ולא נתן חלקו בעירוב, א. דעת רבי מאיר, שבין אם ההולך הוא נכרי ובין אם הוא ישראל, הרי הוא אוסר על בני החצר. ובטעם דבריו פירש רש"י (ד"ה הרי זה), משום שדירה בלא בעלים נחשבת לדירה וצריכה להשתתף בעירוב, ואוסרת על שאר הידידים בחצר אם לא נתנה חלקה בעירוב. [והחזו"א הקשה (אור"ח סי' פב ס"ק כ), שזה נגד מסקנת הסוגיא שם (סב, ב)]. ב. דעת רבי יהודה, שבין אם ההולך נכרי ובין אם הוא ישראל אינם אוסרים. וטעם דבריו, משום שדירה בלא בעלים אינה נחשבת לדירה, ואינה צריכה להשתתף בעירוב ומשום כך אינה אוסרת. ג. דעת רבי יוסי, שאם ההולך הוא נכרי הרי הוא אוסר, ואם הוא ישראל אינו אוסר. ופירש רש"י (ד"ה רבי יוסי), שאף על פי שדעת רבי יוסי שדירה בלא בעלים אינה נחשבת לדירה, מ"מ מבני גזורים שמוא יבוא בשבת. ד. דעת רבי שמעון, שבין נכרי ובין ישראל אינם אוסרים, ואפילו הלך הישראל לחצר אחרת, אינו אוסר, אם אין דעתו לחזור לביתו. ולהלכה, בישראל, פוסקים כדעת רבי שמעון שאפילו כשהלך לחצר אחרת ואין דעתו לחזור אינו אוסר. ובנכרי, נחלקו השו"ע והרמ"א, וכפי שיבואר להלן.

[משנ"ב ס"ק א]

וְאִינְיָ אוֹסְרֵת כְּחֲצָרָה 2.

2) היינו, שמותר לטלטל משאר הבתים אל החצר, גם אם בית זה לא השתתף בעירוב. ולענין לטלטל משאר הבתים לבית זה, וכן מהחצר לבית זה ולהיפך, נחלקו הפוסקים. ראה שעה"צ לעיל (סי' שע ס"ק כו) ובמה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק ב]

שְׁהֵלֶךְ עִם קָל בְּנֵי־בֵיתוֹ מִשָּׁם 3.

3) משמע שאם בני ביתו נשאו בבית, הם אוסרים על בני החצר, וצריך לערב עמם. ומזה יש ללמוד, שאם בני ביתו מחללי שבת והאב עזב את ביתו לשבת אחת, הרי הם אוסרים את העירוב [וכן האריך בקונטרס תיקון עירובין שבספר בית שמחה עמ' רח].

[משנ"ב ס"ק ג]

וְיֵשׁ מְקַלֵּין אֶפְלוּ שְׁהֵלֶךְ בְּשַׁבָּת 4.

4) ודעת החזו"א (אור"ח סי' פד ס"ק ו), שאם הלך בשבת, אין הנשארים יכולים לטלטל מחמת עירובם כיון שלא חל עירובם בבין השמשות [וראה בהערות שבסוף ספר שו"ת הלכות (הערה ג)].

הַלְבוּת שֵׁפֶת סִימָן שְׁעָא

ביאורים ומוספים

[שו"ע ס"א]

אם הסיח מלבו ואין דעתו לזרוק.

סה, ב, ד"ה איקלעו) מה שכתבו בזה. ודעת הרמב"ם שהיא הדעה הראשונה בשו"ע שהלכה כרבי יוסי נגד רבי יהודה גם בעירובין, וכמו שכתב המגיד משנה (פ"ה מהל' עירובין ה"ג).

[משנ"ב שם]

והסיח לבו מדינתו.

11) ומשמע, שגם בנכרי הטעם שאינו אוסר הוא משום שהסיח ליבו מדירתו. והחזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כה) תמה, שבנכרי לא שייך טעם זה, שהרי לדעת רבי יוסי נכרי אוסר משום שאינו מסיח דעתו מדירתו, ולא מסתבר שרבי יהודה יחלוק עליו בזה, אלא טעמו של רבי יהודה הוא משום שדירה בלא בעלים אינה נחשבת דירה, ובישראל אוסר חכמים שמא יחזור, אבל בנכרי שמעיקר הדין אין דירתו דירה (כמבואר בשעה"צ (ס"ק ה) בשם הרשב"א), לא גזרו. אולם כתב, שאם דעתו במפורש לחזור, אינו נחשב שקר מביתו, אלא עדיין הוא גר שם ונראה מה שכתבנו לעיל ס"ק ה).

[ביה"ל ד"ה אם הסיח]

קשה לה לשיבת אצל בתו מסיח דעתו מדינתו.

12) ולענין נכרי שהלך לשבות אצל בתו, כתב החזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כג), שיתכן שכיון שבנכרי אין הטעם משום שהסיח דעתו אלא משום שדירה בלא בעלים אינה נחשבת לדירה [ראה לעיל ס"ק ז], לכך גם כששבת אצל בתו דינו כמו ששבת אצל בנו. אכן, אם ביתה קרוב מהלך יום אחד, אפילו לא היתה דעתו מתחילה לחזור, אם חזר הרי הוא אוסר.

[משנ"ב ס"ק ח]

וקנה לה שבת שהתרה ושוב לא תאסר.

13) וחולים המגיעים לבית חולים בשבת, כתב בספר חכמת הלב (פ"ט דרכי שלום ס"ק סד) שאינם אוסרים, מטעם זה ששבת שהותרה הותרה. ואף לדעת הגר"א [הובא בביה"ל ד"ה ואחר כך נמלקן שישראל שבא בשבת אוסר, ביאר החזו"א (או"ח סי' פח ס"ק ג) שהטעם הוא משום שכל דירה מיועדת היא לדירורים, וכל זה שייך רק אם יש לדירה בעלים או שעומד להיות לה בעלים, שאז הדירה מיועדת מצד הבעלות שבה לדירורים, אבל לחולים אין שום זכות ובעלות במקום, ועוד, שלא בכל שעה יכולים הם לבוא לבית חולים, והדבר תלוי בהחלטת הרופאים, ולפעמים מחוסר מקום אף שולחים את הבאים לבית חולים אחר, ובאופן זה גם לדעת הגר"א אינו אוסר [וראה שם שהרחיב בזה]. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שע ס"ק נה) בשם ספר ארחות שבת], שיש אומרים שאין החולים אוסרים כלל בדירתם.

[משנ"ב שם]

ואמרינן שקבר בבין השמשות ה"ה דעתו לבוא.

14) ואפילו אם הלך למקום המרוחק יותר ממהלך יום, כתב לקמן (סי' שפג ס"ק ד) שכיון שבא בשבת התברר למפרע שיצא ממקומו כבר ביום חול, ובכניסת שבת היה כבר בתוך מהלך יום, והיה עומד לבוא בשבת, ואוסר. והוסיף, שלכך לא שייך לומר שבת הואיל והותרה הותרה; כיון שבבין השמשות היה עומד ליאסר לאחר מכן.

המשך במילואים עמוד 22

5) ואם לא הסיח דעתו במפורש מלחזור, האריך החזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כג-כד) לדון בדברי הפוסקים בענין זה, ומסקנתו, שאם הלך לחצר אחרת באותה העיר, צריך שיסיח דעתו במפורש מלחזור כדי שלא יאסור. ואם הלך לשבות בעיר אחרת, אפילו בסתמא נחשב כהסיח דעתו מלחזור, ואינו אוסר אלא אם כן היתה דעתו במפורש לחזור. [וכן כתב בשו"ה הלכות (ס"א), וראה שם בהערות שבסוף הספר].

[שו"ע שם]

אם הוא קרוב מקלף יום אָקָד.

6) ואם הנכרי נמצא במקום מרוחק יותר ממהלך יום אחד, אלא שיכול להגיע ביום אחד על ידי מטוס או מכונית, כתב הכף החיים (סי' שפג ס"ק ה), שהבא בספינה של אש נחשב שנמצא במקום רחוק אפילו יכול להגיע באותו יום [וכשם שלענין ברכת הגומל, ולענין אבלות (ממתי מונה שלושים יום, ראה יו"ד סי' שעה ס"ח), אין דינו כנמצא במקום קרוב]. מאידך, הביא שהמסגרת זהב על הקצו"ע (סי' רד אות א) כתב, שיש חולקים בזה וסוברים שאפילו אם הלך למקום המרוחק כמה פרסאות, אם יכול לבוא ביום אחד נחשב במקום קרוב. [אמנם גם אם באופן זה נדון הוא כמקום קרוב, אינו אוסר אלא לדעת השו"ע, אבל להכרעת המשנ"ב (ס"ק ו) שבעיר אחרת מותר גם כשיכול לבוא ביומו, גם בנדון זה מותר].

[משנ"ב ס"ק ה]

וקאן מיני דקלף ד'ענת' לשבת שם כל היום.

7) ולכך כל זמן שלא חזר אינו אוסר. אבל אם חזר באמצע שבת, דעת המשנ"ב (ס"ק ח) שאוסר, והט"ו מותר גם בחזר בשבת, ראה שעה"צ (ס"ק ו).

8) ובדעת החזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כד) כתב בשו"ה הלכות (ס"ב), שנראה שאף אם מתחילה דעתו לחזור, מ"מ מותר, כל זמן שלא בא והוא עדיין בעיר אחרת. אכן דוקא אם יבוא אחר הסעודה מותר, אבל אם דעתו לבוא לסעודה, נחשב שדר כאן ואוסר. אמנם, הגרש"ב וולדנברג והגר"נ קופשיץ (מכתבים) השיגו על דבריו, וכתבו שלמסקנת דברי החזו"א (שם) כל שדעתו לחזור אוסר.

[משנ"ב ס"ק ו]

דאין להקל כי אם בעיר אחרת ולא בקצו"ע אחרת.

9) וכן צידד החזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כג) להלכה.

[משנ"ב ס"ק ז]

אינו אוסר.

10) כדעת רבי יהודה במשנה [ראה הקדמה]. והטעם שפסקו כמותו, כתבו הרא"ש (עירובין פ"ח סי' ו) והמרדכי (שם פרק הדר סי' תקט), משום שהלכה כדברי המיקל בעירוב. והרא"ש הוסיף, שאף על פי שכלל הוא בדינו במחלוקת רבי יהודה ורבי יוסי שהלכה כרבי יוסי, מ"מ בעירובין הלכה כמותו, שכבר אמר שמואל 'כל מקום ששנה רבי יהודה בעירובין הלכה כמותי'. וראה עוד בתו"ס (שם

